

Ponorky rozhádaly Západ. „Vrazili nám kudlu do zad,“ viní Francie Austrálii a USA

- CZ24 News | 18. září 2021

FRANCIE: Francie ostře kritizovala Spojené státy kvůli jejich nové spolupráci s Austrálií, v jejímž důsledku Canberra zrušila mnohamiliardovou dohodu o nákupu francouzských ponorek. Australský premiér Scott Morrison v pátek řekl, že v červnu francouzskému prezidentovi Emmanuelu Macronovi naznačil možnost australského odstoupení od dohody o nákupu ponorek, kterou Austrálie v roce 2016 uzavřela s francouzskou firmou. To však Francie popírá.

Spor ukazuje na nedostatek soudržnosti v době, kdy oba spojenci čelí společným výzvám v indo-pacifickém regionu, uvedla francouzská ministerstva zahraničí a obrany. Šéf francouzské diplomacie Jean-Yves Le Drian rozhodnutí označil za "brutální", mnohem víc než současnému americkému prezidentovi Joe Bidenovi se podle něj podobá činům jeho předchůdce Donalda Trumpa. Podle šéfa unijní diplomacie Josepa Borrelly nový bezpečnostní pakt ukazuje, že EU musí rozvíjet svou vlastní obranu a bezpečnost.

"Opravdu nám vrazili kudlu do zad," řekl Le Drian stanici France Info. "Toto jednostranné, brutální, nepředvídatelné rozhodnutí se velmi podobá těm, jaká činil Trump," dodal ministr.

Australský premiér dnes připustil, že krok poškodil australsko-francouzské vztahy. Trvá však na tom, že v červnu Macronovi řekl, že Austrálie svůj postoj k dohodě přehodnotila a že možná bude muset učinit jiné rozhodnutí.

"Měli jsme dlouhou večeri v Paříži, vysvětlil jsem tam velmi jasně, že máme významné obavy ohledně schopnosti konvenčních ponorek vypořádat se s novým strategickým prostředím, kterému čelíme," řekl Morrison stanici 5aa Radio. "Dal jsem velmi jasně najevo, že jde o záležitost, o níž bude Austrálie muset rozhodnout ve svém národním zájmu," dodal.

Spojené státy, Británie a Austrálie ve středu oznámily, že zakládají bezpečnostní partnerství, které má zajistit mír a stabilitu v oblasti Indo-Pacifiku. Pakt má mimo jiné pomoci Austrálii získat americké ponorky na jaderný pohon. Austrálie proto zrušila dohodu o nákupu francouzských ponorek v hodnotě 40 miliard dolarů (850 miliard korun).

"Americké rozhodnutí odstavit evropského spojence a partnera, jako je Francie, od strukturálního partnerství s Austrálií v době, kdy čelíme bezprecedentním výzvám v indo-pacifickém regionu... ukazuje nedostatek soudržnosti, který Francie může jen vzít na vědomí a může ho litovat," uvedli dříve ve společném prohlášení francouzský ministr zahraničí Le Drian a ministryně obrany Florence Parlyová.

Austrálie v roce 2019 po dvou letech průtahů podepsala smlouvu s francouzskou firmou Naval Group na výrobu 12 ponorek za 50 miliard australských dolarů. Jeden z nejlukrativnějších obranných kontraktů na světě však poznamenala řada komplikací a zpoždění, jelikož Canberra požadovala, aby většina komponent a výroby byla lokální.

Francouzské prohlášení zároveň uvádí, že rozhodnutí Austrálie odstoupit od dohody odporuje duchu vzájemné spolupráce. Doplnuje přitom, že tento krok pouze posílí potřebu Evropy dosáhnout strategické autonomie. "Neexistuje žádný jiný spolehlivý způsob, jak hájit naše zájmy a hodnoty po celém světě, včetně oblasti Indo-Pacifiku," stojí v prohlášení.

Francie se chce zároveň ujistit, že veškeré finanční ztráty z odstoupení od dohody budou co nejnižší, uvedla Parlyová. Nevyloučila, že bude Paříž po Canbeře požadovat kompenzaci. "Zkoumáme všechny možnosti," řekla ministryně stanici RFI.

Paříž je podle listu The New York Times (NYT) natolik rozhořčena, že francouzští představitelé zrušili slavnostní akce na svém velvyslanectví ve Washingtonu a na palubě francouzské fregaty v Baltimoru, na nichž si měli v pátek připomenout pomoc jejich námořnictva americkému boji za nezávislost v roce 1781. Francouzský vysoce postavený námořní důstojník, jenž na oslavy do USA přicestoval, se předčasně vrátí do Paříže, píše NYT.

Nový pakt nepřímo kritizoval i šéf unijní diplomacie Borrell. Řekl, že ohledně dohody nebyl konzultován. "Chápu míru zklamání, kterou určitě pocítuje francouzská vláda," poznamenal Borrell. Dohoda podle něj ukazuje, že EU musí rozvíjet své vlastní obranné a bezpečnostní strategie, zvláště v indo-pacifické oblasti. "Musíme přežít z vlastní vůle, jako ostatní," zdůraznil Borrell.

Americký ministr zahraničí Antony Blinken později na tiskové konferenci uvedl, že Washington byl s Paříží v posledních 24 až 48 hodinách v kontaktu a řešil s ní nové partnerství s Austrálií. Spojené státy podle něj přikládají vztahům s Francií "zásadní hodnotu" a pro USA je Paříž v regionu Indo-Pacifiku důležitým partnerem.

Britský ministr obrany Ben Wallace uvedl, že nová dohoda neznamena strategickou neshodu mezi Londýnem a Paříží. V rozhovoru se stanicí BBC ale řekl, že zklamání Francie chápe.

Wallace také zdůraznil, že dohoda s Washingtonem a Canberrou není předzvěstí studené války mezi Čínou a Západem a nezahrnuje jaderné zbraně. Čínská ambasáda ve Washingtonu dříve uvedla, že by se Spojené státy, Británie a Austrálie měly zbavit mentality z dob studené války a ideologických předsudků. "Nevysíláme tím Číně poselství," řekl Wallace stanici Times Radio.

Také britský premiér Boris Johnson v Dolní sněmovně zdůraznil, že obranná spolupráce mezi Británií, USA a Austrálií "není nepřátelská vůči jakékoli jiné mocnosti". Chystaná výměna technologií pro stavbu jaderných ponorek však podle něj představuje "enormní prohloubení" důvěry mezi trojicí států. Podle Johnsona je to teprve začátek jejich nové spolupráce v oblasti obranné technologie. Dalšími oblastmi, v nichž chtějí kooperovat, jsou mimo jiné kybernetická bezpečnost a umělá inteligence, dodal britský premiér.

Francie v lednu přebere předsednictví EU. Ta ve čtvrtek zveřejnila svou strategii pro indicko-tichomořský region, v níž se zavázala, že bude usilovat o navázání obchodní dohody s Tchaj-wanem a že nasadí více lodí, aby námořní trasy zůstaly otevřené.